

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת ב"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

הו"ח ר' דוד רפאל שיחי' גוטיערז,

ליום הולדתו, ד' אייר

הו"ח ר' משה שיחי' דוידאוו,

ליום הולדתו, ד' אייר

הו"ח ר' נוריאל הכהן שיחי' כהן,

ליום הולדתו, ה' אייר

הו"ח ר' יוסף מרדכי שיחי' גאטי,

ליום הולדתו, ה' אייר

הרה"ת ר' ארי' יוסף שיחי' האפמאן,

ליום הולדתו, ה' אייר

הרה"ת ר' אשר שיחי' חביבאן,

ליום הולדתו, ה' אייר

הרה"ת ר' שלום דובער שיחי' לנגזם,

ליום הולדתו, ה' אייר

הו"ח ר' עמי שיחי' פייקאוסקי,

ליום הולדתו, ה' אייר

הו"ח ר' דוד פינחס שיחי' קשרים,

ליום הולדתו, ה' אייר

הו"ח ר' זלמן לייב שיחי' ראט,

ליום הולדתו, ה' אייר

הו"ח ר' אברהם אהרן שיחי' פלאטקין,

ליום הולדתו, ש"ק פ' אחו"ק, ח' אייר

הו"ח ר' דוד שיחי' קייגען,

ליום הולדתו, ט' אייר

הרה"ת ר' משה מנחם מענדל שיחי' זיו

ליום הולדתו, י"א אייר

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. ספירת העומר – הכנה לשבועות, ומצוה בפני עצמה

מצות ספירת העומר, שעליה נצטוינו בפרשתנו¹, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם... עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום² מהווה, לדברי חלק מהמפרשים והפוסקים, הכנה לחג השבועות, זמן מתן תורתנו³. ובלשון החינוך⁴: „נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד בלבנו כעבד ישאף צל⁵ וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו שיצא לחירות כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא⁶.”

משמעות זו של ספירת העומר ניכרת גם בהלכה, כפי שמובא ענין זה על ידי מספר פוסקים⁶ כאחד הטעמים לכך שאין מברכים

שהחינו על ספירת העומר. בכל זאת רואים שספירת העומר היא מצוה – ואף, בשלימותה – בזמן בית המקדש וכן בזמן הזה (לפי הדעות השונות אם זה מדאורייתא, או מדרבנן, זכר למקדש⁷), מברכים עליה, ואף יותר מכך – בכל יום, עד אשר באמצעות ספירת העומר שהיא מצוה המוטלת על כל אחד ואחד מישראל, וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד⁸ ואחד⁹, מגיעים לכך שביום החמישים לעומר יהא חג השבועות⁹.

ב. ספירת העומר בסיום הסידור

לפי כל האמור לעיל על מהותה של ספירת העומר ניתן להבין מדוע קבע אדמו"ר הזקן את מקומה של ספירת העומר בסוף סידורו. ידוע הדיוק המרבי של הסדר שקבע אדמו"ר הזקן בכל ענינו, ובמיוחד ב„סדר תפילה¹⁰,”

ס"ז פ"ד – הובא במט"מ סתר"ט), שספירת הזמן מורה על הצער ההוא בהעדרו ועל התענוג המקווה בהווייתו כמו בכל ספירות ימי הטמאים והטמאות ושבעה שבועות הרי"ז כדוגמת ז' נקיים דאשה כו"*. ולפי שהימים האלה לשלמי הבחינה הם ימי צער לפיכך לא קבעו לברך שהחינו בתחלת מספרם.. אמנם קבעוהו תיכף מלאת ימי הטוהר כו". וראה מטה משה שם.

7) ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סתפ"ט ס"ב. וש"נ. ולהעיר דאף שמסיים שם „וכן עיקר”, „מ"מ מתחיל הסימן: מצות עשה מן התורה שישפור כל אחד כו' ואכ"מ. וראה לקו"ש חה"ש תנש"א הערה 56 (סה"ש תנש"א ח"א ע' 459 הערה 79).

8) מנחות סה, ב. וראה פרש"י שם. שו"ע אדה"ז שם בריש הסימן. וראה הנסמן בחק יעקב אר"ח שם סק"ד.

9) ראה שו"ע אדה"ז שם ר"ס תצד (משו"ת הריב"ש סי' צו). ראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 257 ואילך. ח"ח [המתורגם] ע' 56 הערה 42.

10) ראה הגהות כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע (נדפסו בסידורי הוצאת קהת: סידור עם דא"ח (שכ, ד), תורה אור* (רלב, סע"א)) עד היכן הדברים מגיעים, שכותב שהצ"צ „דקדק שלא יהי' שום שינוי מהסידור של רבינו הגדול ז"ל אף בדבר כזה שאינו נוגע לשום דבר בעצם הנוסחא [שלכן

* ראה לקמן ס"ה. וש"נ.

* הוצאת ברקלין. תש"א (ע"י אגודת חסידי חב"ד). ושלאחריו.

1) כג, טו"ט
2) ראה מו"נ ח"ג פמ"ג. חינוך מצוה שו. מדרש (הגדה) הובא בעיטור (סוף הלכות מצה ומרור), ונעתק בשו"ת הרשב"א (ח"ג סרפ"ד). ר"ן סוף פסחים. ועוד. וראה גם לבוש אר"ח סתפ"ט סו"א. אברבנאל פרשנו. וכ"ה לפי המפרשים דלקמן הערה 5.
3) שם.

4) ערב לנוח ממלאכתו (איוב ז, ב ובמצו"ד). – ואולי גם ירמו לבסוכות (העשויות לצד) הושבתי את בני ביצי"מ.
5) לפי מ"ש בהעיסור (הובא בשו"ת הרשב"א) שם ובר"ן שם בפירוש דברי המדרש הנ"ל (מכאן קבעו חכמים לספירת העומר בזמן הזה⁸), שהרי עכשיו אין אנו מביאין לא קרבן ולא עומר אלא שאנו מחשבין יום לשמחת התורה כמו שישאר לנו באותה שעה – מובן, שענין הנ"ל בספח"ע הוא בזמן הזה. אבל מדברי החינוך ועד"ז המו"נ (ושאר ספרים שבהערה 2) משמע שזהו שרש המצוה גם בזמן הבית. וראה גם דרשות מהרא"ח (הנותן אמרי שפר) – וינצי"א, ש"צ (ועוד) – פרשתנו דרוש ב'.
6) לבוש שם בטעם הב'. ובטעם הא' כתב „משום שהספירה הוא משום צורך יו"ט (שבועות) וסמכינו אומן דרגל". ועד"ז בצור המור פרשתנו עה"פ, ומוסיף „כדאמרינן בסוכה ובביעור חמץ". ובעקידה פרשתנו (שער

לעילוי נשמת

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' התמים ר' מנחם מענדל ב"ר זאב ע"ה בוימגארטן

זכה להיות שליח מיוחד מכ"ק אדמו"ר הרי"ץ נ"ע לאירופה

הי' מקושר לרבתינו הקדושים נ"ע וגוייס לשליחותו של כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל נשיא דורנו מלך המשיח בשכונת כאן צוה ה' את הברכה

הי' שו"ב מומחה

ביתו הי' פתוח לכל הנצרכים במסירות ובאהבה ועי"ז זכה לקרב הרבה מהם לתומ"צ ולקרבתם לכ"ק נשיא דורנו

ורבים השיב מעון

זכה והשאיר דור ישרים יבורך הולכים בדרך התורה והמצוה ודרכי החסידות ומקושרים לכ"ק נשיא דורנו וכמה מהם שלוחי המלך

נפטר בש"ט עש"ק ג' אדר ראשון ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחי

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

אשר מהותו היא „סדר תפילות מכל השנה“. ומובן, שסדר זה מדוייק ביותר¹¹. הדיוק בסדר מודגש עוד יותר בהשוואה לסדר התפילות בסידור האריז"ל¹², והרי סידורו של אדמו"ר הזקן הוא „עלי פי נוסח האריז"ל"¹³, כאשר רואים שסידורי האריז"ל אינם מסתיימים בספירת העומר¹⁴, אלא בכוונות של שמיני עצרת ושמתח תורה¹⁵.

בפשטות ניתן להסביר שהסיבה לכך שאדמו"ר הזקן שינה בסידורו מן הסדר של סידור האריז"ל, כי סידור אדמו"ר הזקן, כידוע, שווה לכל נפש, ואינו כסידור האריז"ל המיועד ליחיד סגולה. וכפי שידוע גם כן, שמסיבה זו לא שיבץ אדמו"ר הזקן בסידורו את כל הכוונות של האריז"ל בסידורו¹⁶.

לפיכך הסדר בסידור אדמו"ר הזקן הוא – תדיר קודם לשאינו תדיר. והמצוות של „אינו תדיר“, החלות אחת¹⁷ בשנה וכדומה מופיעות

הגי' הצ"צ ואדמו"ר נ"ע בהסידור „רצה ומודים כו' תמצא בשחרית“, במקום שנדפס שם כל הנוסח רצה ומודים כו' ולפי' לא טוב עשה המו"ל הזה [=של סידור תורה אור] מה ששינה בענינים האלו בהסידור הזה בכמה מקומות כמו אשרי קודם ובלצ"ג וב"ש ופסוד"ו בשחרית דשבת, וכן אשרי קודם מוסף וקוה ועלינו כו' וכדומה, דהגם שאינו נוגע בעצם הנוסח מ"מ אין לשנות וע"ד חייב אדם לומר בלשון רבו וגם שאפשר שיש בזה איזה כוונה כי גבהו דרכו כו' .. בוודאי יש בזה כוונה מיוחדת“.

(11) ובמיוחד ע"פ מה שאמר הצ"צ, אשר „הי' לפניו ששים סדורים מנוסחאות שונות ומכולם בירר וליבן את הנוסחא שבסידור שלוי“ (בית רבי ח"א פכ"ו בהערה. וראה שם פ"ו). (12) הר"ש מרשקוב – שנדפס לפני הדפסת סידור אדה"ו בשנת תקס"ג (נוסף ע"ז שהי' בכת"י כמה שנים לפניו). ועד"ו בסידור האריז"ל קול יעקב. וראה בפרטיות בהקדמת שער הכולל ע"ד הסידורים ע"פ קבלת האריז"ל. וראה גם ע"ד סידור אדה"ו בהמובא בפתח דבר לסידור עם דא"ח „קה"ת תשכ"ה. תשל"א. תשמ"א“.

(13) כנוסח השער בסידורי אדה"ו. (14) ועד"ו הוא בפע"ח ושער הכוונות, שאינם מסתיימים בעניני ספירת העומר (בפע"ח מסיים בשער הלולב, ובשער הכוונות בענין חנוכה ובענין פורים).

(15) ופרטי המצות, מוזהה חלה שהיטה ביקור חולים" בסידור הר"ש מרשקוב, לכאורה הם כמו הוספה, ולא חלק מהסידור. ועד"ו „מעשה רב"ו, וסדר הנהגות ישרות" שבסוף סידור קול יעקב.

(16) ראה שער הכולל שם. לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 128.

(17) משא"כ מצות מילה (ופדיון הבן) וכי"ב (שאינם תלויים בזמני השנה) וזמן קיומם בדרך כלל הוא בבוקר,

לפי סדר השנה: חנוכה, פורים, סדר קרבן פסח, הגדה של פסח, ולאחר מכן ספירת העומר.

אך כיון שאדמו"ר הזקן כתב את סידורו בהתאם לדעת הפוסקים להלכה, ויחד עם זאת בירר וליבן את הנוסח לפי כוונות האריז"ל¹⁸ (אם כי לא העתיק את הסודות והכוונות, כדי שהדברים יהיו שווים לכל נפש, גם למי שאינו מסוגל לכוון בפועל את הסודות¹⁶), הרי מובן, שגם הסדר בסידור אינו רק בהתאם לפשטות הענינים, אלא גם בהתאם לתוכן הענין הן בנגלה והן בפנימיות.

ולפי זה יש לומר, מכך שספירת העומר נקבעה בסיום ובחותם הסידור, שמצות ספירת העומר מדגישה ביותר את מהותו של ענין התפילה, על פי הנגלה ועל פי הסוד, כדלהלן.

ויש לומר, שענין מיוחד זה של ספירת העומר הוא גם „חפצא“ של התפילה ושל ספירת העומר, וגם ב„גברא“, כפי שיוסבר להלן בהרחבה.

ג. התפילה – מעשה ומחשבה

מצות התפילה¹⁹ היא, כדברי הרמב"ם²⁰: „מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם

ונסדרו אחרי תפילת שחרית דחול*. וברכות אירוסין ונישואין באות אגב גרא דברכת המון (והם ג"כ אינן תלויות בזמני השנה). ואכ"מ.

(18) הסכמת כ"ק הרה"ק כו' מהרי"ל זצ"ל מיאנאוויטש (אחי אדה"ו) לסידור אדה"ו – נדפסה בסידור עם דא"ח – קה"ת – (שכג, ב), תר"א (בהתחלתו), ועוד.

(19) ובמק"א מדובר ע"ד ב' הביאורים א' דעיקר התפילה – תפילת העמידה (לקו"ת בלק עא, ג). ב' דעיקרה ק"ש ושאר התפלה הוא ביאר הק"ש מנדע (הקדמת אדה"ו לסידור).

(20) ריש הל' תפילה.

(* כ"ה בסידור תורה אור. וכן מוכח מהגהות הצ"צ להסידור (נדפסו בסידור תורה אור ובהוצאת קהת) בסידור עם דא"ח שיח, א). משא"כ בסידור עם דא"ח שבאות לאחרי ברכת נישואין. ואכ"מ.

ובהגהות כ"ק אדמו"ר (מורה"ש) נ"ע שהקפיד על השינויים בסי' תורה אור ומנה כמה מהם (כנ"ל הערה 10). ולא הוכיח השינויים בהסדר הנ"ל. וי"ל שבוה לא שינה בסידור תר"א מסידור אדה"ו. וסידור עם דא"ח עיקר הכוונה הי' להו"ל את הדרושים דדא"ח. וסדר הסידור טפל ולכן סימונו – בחה"ש. – וראה שער הכולל שם אות ח.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הוספה

בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

- (1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
(2) משל"ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

וכדומה, שעיקר הוא הכוונה והרגש של האדם במחשבתו ובלבו²⁷.

היחוד של מצות התפילה הוא²⁸, שלמרות שחייבים לקיימה דוקא בדיבור²⁹, בכל זאת „מעשה“ מצות התפילה הוא „שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום“: כוונת המילה „מתחנן“ היא העבודה והרגש שבלב האדם, ולא העשיה או הדיבור.

אמנם יש מספר מצוות שנקבע בדין שהן „צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה“, וכאשר חסרה הכוונה „לא יצא ידי חובתו מן התורה“³⁰, אך במצוות אלו המחשבה היא כוונת המצוה בלבד³¹, אך אין היא חלק מן המצוה עצמה³².

ואילו במצות התפילה³³ „הפצא“ של מעשה התפילה הוא „מתחנן ומתפלל“, כוונת הלב, וכלשון הרמב"ם בהמשך „ואחר כך שואל צרכיו“³⁴ שהוא צריך להם בבקשה ובתחינה.

(27) אלא שגם באהבת ה' יש „מעשה“ המצוה „שנחשוב ונתבונן במצותיו כו" – סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ג. וראה לשונו בספר היד ריש פ"ב מהל' יסודות.

(28) ראה גם בית אלקים להמב"ט שער התפלה פ"ג.

(29) ראה מג"א או"ח סי' קא סק"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ד. ובספרים המחלקים המצות לתלויות בראש כו'.

(30) שו"ע אדה"ז סי' ס שם. ושי"ן. וראה שד"ח כללים מע' מ' כלל סא ואילך.

(31) וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 106 ואילך.

(32) וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ה סכ"ח.

(33) בתיבא פל"ח „תפלה או שאר ברכה בלא כוונה הן כגוף בלא נשמה“, וי"ל שכוונתו לכוונות „הפרטיות“ שבתפלה שבדומה ל שאר ברכות ומצות, משא"כ הכוונה כללית (המבוארת בפנים). ובמיוחד הכוונה שבלעדה התפלה בטלה (רמב"ם הל' תפלה פ"ד ה"ז. ראה לקמן הערה 36) וראה שו"ע אדה"ז סקפ"ה ס"ב. לקמן הערה 39.
(34) לכאורה זהו עיקר גדר מצות תפלה – בקשת צרכיו, משא"כ שבתו של הקב"ה ה"ו בעיקר הקדמה לתפילה. וכפשטות לשון הגמ' (ברכות לב, א. – שהביא הכס"מ לרמב"ם שם ה"ב), „לעולם יסדר אדם שבתו של הקב"ה ואח"כ יתפלל“* (וראה בית אלקים שם פ"ב ועוד. וראה עקידה שער נח).

ולכאורה י"ל שזהו דיוק לשון הרמב"ם, ומגיד שבתו של

(* בבס"מ שם העתיק לשון הגמ' „ואח"כ ישאל צרכיו כו" – אבל כנראה שדייק בלשונו „ישאל צרכיו“ במקום „ותפלל“ כדי לבאר מהו „יתפלל“ כמקור ללשון הרמב"ם „ואח"כ שואל צרכיו כו" –

את ה' אלקיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו תפילה שנאמר ולעבדו בכל לבכם, אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפילה“. ובמקום אחר²¹ מתאר הרמב"ם את מצות העשה „לעבוד את ה' בכל יום בתפילה“²².

אחד ההסברים בדרך הנגלה לכך שהתפילה היא עבודה שבלב ניתן להבין מלשון הרמב"ם עצמו²³ „חייב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבתו של הקדוש-ברוך-הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחינה ואחר כך נותן שבת והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו“²⁴.

ההסבר לכך הוא: באופן כללי נחלקות המצוות לשני סוגים: מצוות שבמעשה – והן בעשיה כפשוטה בפועל ממש, כגון לבישת ציצית, הנחת תפילין וכדומה, והן בדיבור (מעשה וזרתא²⁵) כגון קריאת המגילה, סיפור יציאת מצרים וכדומה, שעיקר קיום המצוה הוא פעולת הדיבור והקריאה²⁶. ומצוות שהן חובות הלבבות כגון אהבת ה', יראת ה'

(21) בכותרת להל' תפלה שם.

(22) ובסהמ"צ שלו מ"ע ה „שציינו לעבדו וכבר נכלל זה הציווי פעמים כו“. אבל במנין המצות שבריש ספר היד כתב „להתפלל אליו שנאמר כו' ועבודה זו תפלה“. וראה כ"מ ומגדל עוז הל' תפלה שם.

(23) הל' תפלה שם ה"ב.

(24) בביאור גדר התפלה לדעת הרמב"ם – ראה בארוכה במפרשי הרמב"ם שם.

(25) סנהדרין סה, א.

(26) בספר יצ"מ דליל פסח הרי למדו (מכילתא ס"פ בא. רמב"ם בסהמ"צ שלו מ"ע קנו. וראה גם הל' תמן ומצה רפ"ז) מותגדת לבנך דצ"ל הגדה וסיפור (ראה מנ"ח מצוה כא. ועוד)*, הרי מובן דגדר המצוה הוא (הגדה – דיבור. אבל ק"ש שאינה מצות עשי' אלא קבלת מ"ש ועול מצות שהוא דבר התלוי בכוונת הענין) (שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס ס"ה), הרי גם ק"ש היא בכלל תפילה (אף שברפ"ט נחלקת לתפלת העמידה, ק"ש, ברכות ק"ש ועוד. וראה לעיל הערה 19), ופשיטא דהוה חלק מסיודור תפלה (אף שנמנו כב' מצות במנין המצות). ולהעיר דהמצוה לקרות ק"ש פעמיים ביום למדים מ"ש ודברת בם בשכבך ובקומך (סהמ"צ להרמב"ם) (ובמנין המצות) מ"ע יו"ד) ולא כתפלה (העמידה) שלמדו (כנ"ל ברמב"ם) מועבדתם כו' שמוה משמע קצת, שק"ש שייכת יותר לדבור מתפלה. ואכ"מ.

(* וראה גבורות השם (למהר"ל מפראג) סוף פס"ב.

למטה שיקוימו הענינים של רופא חולים ומברך השנים וכו'.

ויש לומר שענין זה מודגש במיוחד בספירת העומר, כפי שאומר כל יחיד ב, רבוננו של עולם" מיד לאחר ספירת העומר: "ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות" – בדומה להמשכה כללית של אור אין סוף בכל העולמות על ידי התפילה, (וכן, בוא"ו החיבור), ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם" – ההמשכה הכללית של שפע רב יורדת לפרטים, לכלים, לשנות את הנבראים וכדומה, כאמרו לפני כן בענין התפילה.

ועל ידי העיסוק בהלכות ספירת העומר והדיבור בעניניה, באמצעות קיום מצות ספירת העומר

בשלימות האפשרית בזמן הזה שהוא זכר למקדש, כולל העיסוק בהלכות ספירת העומר בנגלה ובפנימיות התורה.

מחשישים את קיום התפילה הנאמרת מיד לאחר ספירת העומר: "יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה"⁶⁰ (ונקיים את המצוה כתיקונה)⁶¹ במהרה בימינו (ממש) אמן סלה"⁶².

(משיחות כ"ד טבת, ש"פ וארא.

וש"פ משפטים תשמ"ב)

60) כי יבנה ביהמ"ק "במקומו" (רמב"ם הל' מלכים ספ"א).
61) תוס' מגילה כ, ב ד"ה כל הלילה. שו"ע אדה"ז סתפ"ט סי"א.
62) עבודת סלה שאין לה הפסק (עירובין נד, א) כי זהו ביהמ"ק דכוננו יריך – נצחי (זהר ח"ג רכא, א).

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח
לעולם ועד

ולשם כך יש צורך בהכנה, שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה³⁵, ולאחר מכן תהיה אצלו בשעת התפילה, "בקשה ותחינה", ולולא זאת הרי לא זו בלבד שה, גברא אינו יוצא ידי חובת המצוה, אלא שאין כאן "חפצא", דיבור אינו כלל תפילה³⁶.

ענין זה, שדוקא הידיעה והכוונה יוצרים את ה"חפצא" של תפילה³⁷, מתבטא בגלוי בספירת העומר: אדמו"ר הוקן פוסק³⁸ "מותר לספור בכל לשון שמבין אבל אם אינו מבין הלשון שסיפר בו אפילו ספר בלשון הקודש אם אינו מבינו לא יצא, דכיון שאינו יודע המנין אין זו ספירה כלל"³⁹.

הקב"ה ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנון ואח"כ נותן שבה והודי' לה' על הטובה שהשפיע לו, דשבחו של הקב"ה גדרו (בעיקר), מניד", הגדה, משא"כ בקשת צרכיו ושל אח"כ, הוא עבודה ורגש שבלב. וכן משמע בחינוך מצוה תלג: גם הרמב"ם ז"ל.. אבל מ"מ חייב התורה הוא להתחנן לא"ל בכל יום ולהודות לפניו כו' (ואינו מזכיר סידור שבחי בתחלה).

אבל בשו"ע אדה"ז סי' קפה סו"ב, סידר שבחו של מקום .. שזהו עיקר מצות התפלה. וכ"מ בסו"ס שם. ואכ"מ. 35) רמב"ם שם פ"ד הט"ז. וראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס זה.

36) בחדושי הגר"ח על הרמב"ם, דאם אין לבו פנוי ואינו רואה עצמו שעומד לפני ה' ומתפלל אין זה מעשה תפילה, ככרמב"ם הט"ז, "כל תפלה שאינה בכוונה אינה תפילה". עיי"ש*. אמנם כוונת הלב (שיפנה את לבו כו' ויראה עצמו כו' עומד לפני השכינה) ה"ז בכלל, ה' דברים (ה)מענבים את התפילה" (רמב"ם רפ"ד שם). ולפי המבואר בפנים ג"ז אינו מספיק שייקרא מעשה תפלה, אלא צריך להיות הרגש ד, מתחנן (ומתפלל) בשעת התפלה. וראה שו"ע אדה"ז שם סו"ס קא, שתפלה בלא כוונה אינה כלום" (ראה ספר חסידים סתקפ"ח, תשפה. ובמג"א שם סק"ח), והמדובר שם בכוונה, "שיבין מה שאומר שלכן מוטב שיתפלל בלשון שמבין". ואולי הלשון, "אינה כלום" היינו שאינו יוצא בה יד"ח (ראה שו"ע אדה"ז שם סו"ב ס"ב), או שמה שכתב, "בלא כוונת הלב שתפלה בלא כוונה אינה כלום" ה"ז הכוונה הכללית ולא פירוש המלות**. ודוחק. ועצ"ע.

37) יש לומר עדי"ז גם בענין התשובה – ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע"ז 210' ואילך.

38) סתפ"ט סעיף יו"ד.

39) ואף שגם בק"ש וברכת המזון צריך לומר בלשון

* ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 269. אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 223.

** ולהעיר מאגרות קודש אדמו"ר האמצעי ע' רסו וע' שיא. שער היחוד ה. א. ואכ"מ.

כלומר, מצות הספירה איננה הפעולה של ספירת הימים בדיבור, למרות שיש הכרח גם בכך⁴⁰, אלא ידיעת האדם, ובלי כוונת האדם וידיעתו הרי לא זו בלבד שהוא אינו יוצא ידי חובת הספירה, אלא אף אין מעשה זה, "חפצא" של ספירה – אין זו ספירה כלל⁴¹.

ד. תפילה וספירת העומר – שינוי ב"גברא"

כיון שמציאות התפילה נוצרת על ידי כוונת האדם ועבודתו, מובן, שבראש ובראשונה חשוב השינוי שחל ב"גברא" על ידי התפילה והכנתו לה. וגם זוהי נקודה המשותפת לתפילה ולספירת העומר, לא רק ב"חפצא" של המצוה:

התפילה, שעיקרה היא תפילת העמידה, היא כאשר יהודי עומד⁴², "כעבדא קמיה מריה"⁴³ לפני הקב"ה, "ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה", ואז הוא, מתחנן ומתפלל" – הוא הופך להיות מציאות של "מתפלל".

כאשר אדם, מפנה את לבו מכל המחשבות... ומתחנן ומתפלל לפני הקדוש" ברוך הוא, הרי בעצם פעולה זו הוא משתנה ומתעלה ממצבו הקודם, הוא עומד במצב שונה לגמרי⁴⁴, אז חל שינוי וחיודו ב"גברא".

וגם ענין זה מודגש בספירת העומר, כאשר כל יהודי אומר בפשטות בתפילתו לאחר הספירה של אותו הלילה: "אתה צויתנו... לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו

שמבין – ראה שו"ע אדה"ז סו"ב שם; סקפ"ה ס"א ורס"ב (וש"ג) – הרי גם ק"ש וברמ"ז בכללות ה"ה חלק או מעין התפילה (כנ"ל הערה 26), ונוסף לזה: א) בק"ש ישנו לימוד מיוחד (סוטה לב, ב – הובא בשו"ע אדה"ז סו"ב שם) שמע בכל לשון שאתה שומע. משא"כ בספירה. ב) בברהמ"ז הביא אדה"ז בסו"ב קפה ס"א, "וי"א שבלה"ק יוצא אדם י"ח אע"פ שאינו מבין הלשון כו' ולכן הנשים כו' יוצאין י"ח בשמיעה מהמברך בלה"ק וכן נוהגין". משא"כ בספירה שלא הביא אדה"ז דיעה אחרת בזה. וראה שו"ע אדה"ז סקפ"ה ס"ב. וראה שם ס"ה חילוקים בין בהמ"ז ותפלה. 40) שו"ע אדה"ז שבהערה 8 (ועוד), עיי"ש.

41) ראה שו"ת דברי אברהם ח"א סל"ד.

42) ואמחז"ל אין עמידה אלא תפלה (ברכות ו, ב).

43) שבת י, א. שו"ע אדה"ז סו"ס זה.

44) ראה לקו"ש חקת סו, א. ובכ"מ.

ומטומאתנו כמו שכתבת בתורתך... כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל מזהמתם".

ה. התפילה וספירת העומר – ההכנה חשובה בפני עצמה

כל הקשר האמור לעיל הוא מצד פעולתו ועבודתו של האדם בתפילה ובספירת העומר. ישנו יהוד נוסף בתפילה לגבי רוב שאר מצוות – בתכליתה של התפילה:

עיקרן של רוב המצוות הוא מעשה המצוה (ובשלימות – יחד עם כוונת המצוה). ובכך הסתיימה המצוה מצד האדם.

אך שונה היא מצות התפילה: מצד אחד עצם מהות התפילה היא „שיהא אדם מתחנן ומתפלל“, „שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובחינה“, שהקדוש ברוך הוא ימלא את בקשתו⁴⁵. אין זה דבר אחר מלבד התפילה, אלא זוהי המשמעות של כל מעשה התפילה – בקשה מאת הקדוש ברוך הוא שימלא את הבקשה.

אך יחד עם זאת קיומן מצות התפילה אינו תלוי כלל במילוי הבקשה בפועל. האדם מקיים את מצות התפילה בשלימות בעצם תחנוניו ותפילתו⁴⁶.

ובדומה לכך לגבי ספירת העומר: ספירת העומר היא מצוה שמהווה הכנה לחג השבועות, למתן תורה, כדלעיל בסעיף א', ובמיוחד לפי ביאור ה„זהר“⁴⁷ שהספירה במשך שבעת השבועות דומה לספירת שבעה נקיים – שעל ידי כך מטהרים יהודים את עצמם לקראת כניסתם לחופה במתן תורה בחג השבועות.

אך יחד עם זאת נעשית הספירה מצוה, ובברכה (והמשכה), בפני עצמה, שהשתוקקות וההכנה עצמה היא ענין חשוב כשלעצמו –

(45) ונ"ד ענין התשובה שהמבוקש דתשובה הוא – כפרת העון, כמובן ממה שהביא באגרת התשובה בתחלתה לשון הברייתא: אינו זה ממש עד שמוחלין לו (ולא אמר בברייתא בקיצור „מוחלין מיד“). וראה אגה"ת רפ"ב. וראה גם לקו"ש ח"ז שם.

(46) ראה בית אלקים שם פ"ב.
(47) ח"ג צו, סעי' ואילך. וראה עקידה שבהערה 6. צרור המור פרשתנו עה"פ. אוה"ח כג, טו. ובכ"מ.

ומסיבה זו הוא מקדים ומגדיר מיד בהתחלה המעלה של הקימה בחצות, שבכך נכללים בעבדי ה'. ולפיכך גם אין הסידור מסתיים בתפילות וכדומה הקשורות לקדושת החג, אלא בספירת העומר, שהיא כל כולה פעולת ועבודת האדם בכל הענינים הנ"ל.

ז. חשיבותה של עבודת כל יחיד

עלולים לחשוב, שעבודתו של היחיד בישראל, ובמיוחד עבודה של „ספירת הימים“ בלבד אינה מסוגלת להשפיע על העולם (תיקון העולמות), אך ספירת העומר מדגישה שבכך רואים את השפעתה של העבודה יותר מאשר בכל עבודה אחרת:

קביעת יום טוב בכלל תלויה בבני ישראל – „דקדשינהו לזמנייהו“⁴⁸, אך דוקא באמצעות קידוש החודש של בית דין. קידוש החודש של בית דין (ככ"ג)⁴⁹, ותפילותיהם של ישראל במשך הרגלים הן תוצאה, ומוסיפות בקדושת יום טוב. ובדומה לכך בשבת, שהיא „מקדשי וקיימי“⁵¹ ישנה תוספת על ידי „לקדשו“, קידוש ותפילות בני ישראל.

אך בספירת העומר רואים, שבאמצעות הספירה של כל יחיד בפני עצמו, שלא באמצעות בית דין, נקבע חג השבועות⁵². הוא אינו תלוי בקביעות של ראש חודש, כי „עצרת – פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה“⁵³, אלא הוא תמיד ביום החמישים לעומר, כאמור לעיל.

עד אשר במספר פרטים (כגון, לגבי יום טוב שני של גלויות), חג השבועות חמור יותר ממועדים אחרים, כי אין הוא נקבע משום ספק, כמועדים אחרים, אלא יש בו כח של ודאי⁵⁴.

(49) ברכות מט, א.

(50) כמו שלמדן מאלה מועדי ה' גו' אשר תקראו אותם (פרשתנו כג, ד) אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מוידים אתם אפילו מוטיעין (ר"ה כה, א).

(51) ביצה יז, א.

(52) כנ"ל הערה 9.

(53) ר"ה ו, ב. שו"ע אדה"ו הנ"ל הערה 9.

(54) ראה שו"ת חת"ם או"ח סו"ס קמה. וראה לקו"ש (המפורגם) ח"ד ע' 11.

ח.

התפילה – יצירת שינוי בנבראים

בכך מודגשת מעלת עבודת האדם בתפילה בכלל:

התפילה איננה רק כדי „להמשיך“ למטה בעולם את מה שכבר קיים למעלה בשרש ובמקור, אלא החידוש שבתפילה הוא: „והי רצון“, יצירת⁵⁵ רצון חדש, כביכול⁵⁶, שאיננו קיים בשורש ובמקור, וזה מגיע לעולם למטה ומשנה את הנבראים, „מכמות שהם, שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולדה ויצמחה“. ואילו בתורה ובמצוות בכלל אין שינוי בקלף של התפילין „על ידי הנחתם בראש...“, כמבואר בתניא⁵⁷.

ט. פנימיות ענין התפילה

באופן שבו מבואר ענין התפילה על ידי אדמו"ר הזקן עצמו בפנימיות הענינים יובן טוב יותר הקשר שבין התפילה לבין ספירת העומר, ובהתאם לאמור לעיל:

ב„לקוטי תורה“⁵⁸ מסביר אדמו"ר הזקן, שהתפילה אינה נכללת במנין תרי"ג המצוות, משום שהתפילה היא הכוונה של כל התורה והמצוות „והוא העמוד המקיים כל התרי"ג מצוות דוגמת חוט השדרה“.

עיקר ענין התפילה הוא שאור אין סוף ברוך הוא הנעלה מהשתלשלות אליו ולא למדותיו⁵⁹ „יומשך“ למטה, בסדר השתלשלות. והברכות של תפילת שמונה עשרה הן ה„כלים“ להמשכה

(55) בלשון חז"ל: ונשין רצונו של מקום (כהפ"י שעושין ומחשיכים רצון חדש (ראה לקו"ת פרשתנו לב, ד. שלח מג, א. בלק סח, א. ברכה צט, ג. ובכ"מ); וכמוח"ל צדיק גזור והקב"ה מקיים (ראה תענית כג, א. וח"ב טו, א. שבת נט, ב. וראה מפרשי המשנה (רע"ב וכו') אבות פ"ב מ"ד. בי"מ פה, א. ועוד. – ס' הליקוטים (מהצ"צ) מע' צדיק. ושו"ו).

(56) כידוע החילוק בין ברכה לתפלה (לקו"ת ראה יט, א. ובכ"מ) וראה לקו"ת חקת שם. ועוד.

(57) קו"א (קנה, א) וראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך.

(58) שם. וראה אוה"ת שם ד"ה לא הביט און (ע' תתקצד ואילך. ס"ע תתקצז). ועוד.

(59) ספרי הובא ונתבאר באור פרדס של"ב פ"ב. סידור שער הק"ש ד"ה איתא בספרי (פה, ב ואילך). ועוד.